

ΘΕΜΑ 1^ο

ΚΕΙΜΕΝΟ (Ξενοφών, Κύρου Παιδεία 1,6,45)

πολλοὶ μὲν γὰρ ἤδη πόλεις ἔπεισαν καὶ ταῦτα οἱ δοκοῦντες σοφώτατοι εἶναι πόλεμον ἄρασθαι πρὸς τούτους ὑφ' ὧν οἱ πεισθέντες ἐπιθέσθαι ἀπώλοντο, πολλοὶ δὲ πολλοὺς ἠύξισαν καὶ ιδιώτας καὶ πόλεις ὑφ' ὧν αὐξήθεντων τὰ μέγιστα κακὰ ἔπαθον, πολλοὶ δὲ οἷς ἐξῆν φίλοις χρῆσθαι καὶ εὖ ποιεῖν καὶ εὖ πάσχειν, τούτοις δούλοις μᾶλλον βουλευθέντες ἢ φίλοις χρῆσθαι, ὑπ' αὐτῶν τούτων δίκην ἔδοσαν· πολλοῖς δ' οὐκ ἤρκεσεν αὐτοῖς τὸ μέρος ἔχουσι ζῆν ἡδέως, ἐπιθυμήσαντες δὲ πάντων κύριοι εἶναι, διὰ ταῦτα καὶ ὧν εἶχον ἀπέτυχον· πολλοὶ δὲ τὸν πολύευκτον πλοῦτον κατακτησάμενοι, διὰ τοῦτον ἀπώλοντο. οὕτως ἡ ἀνθρωπίνη σοφία οὐδὲν μᾶλλον οἶδε τὸ ἄριστον αἰρεῖσθαι ἢ εἰ κληρούμενος ὅ τι λάχοι τοῦτό τις πράττει. θεοὶ δέ, ὦ παῖ, αἰεὶ ὄντες πάντα ἴσασι τά τε γεγενημένα καὶ τὰ ὄντα καὶ ὅ τι ἐξ ἑκάστου αὐτῶν ἀποβήσεται, καὶ τῶν συμβουλευομένων ἀνθρώπων οἷς ἂν ἴλεω ᾦσι, προσημαίνουσιν ἅ τε χρῆ ποιεῖν καὶ ἅ οὐ χρῆ. εἰ δὲ μὴ πᾶσιν ἐθέλουσι συμβουλεύειν, οὐδὲν θαυμαστόν· οὐ γὰρ ἀνάγκη αὐτοῖς ἐστὶν ὧν ἂν μὴ θέλωσιν ἐπιμελεῖσθαι.

ΣΧΟΛΙΑ

1. καὶ ταῦτα: 'καὶ μάλιστα', με επιρρηματική σημασία.

2. οἱ πεισθέντες ἐπιθέσθαι: 'αυτοὶ που πείσθησαν νὰ ἐπιτεθοῦν'.

3. αὐξήθεντων: συνημμένη μετοχή αιτιολογική.

4. ποιεῖν...πάσχειν: τὸ ποιῶ ἔχει ενεργητική σημασία, ἐνῶ τὰ πράττω καὶ πάσχω παθητική. τούτοις...χρῆσθαι: ἡ σωστή σειρά 'βουλευθέντες χρῆσθαι τούτοις μᾶλλον δούλοις ἢ φίλοις' ἡ μτχ. εἶναι αιτιολογική, ἐνῶ τὰ δούλοις, φίλοις κατηγορούμενα στο τούτοις.

7. ὧν εἶχον ἀπέτυχον: 'ἀπέτυχον τούτων ἃ εἶχον', ἔλξη τοῦ αναφορικοῦ.

8. μᾶλλον ἢ εἰ λάχοι: 'ἡ ἀνθρώπινη σοφία οἶδε αἰρεῖσθαι τὸ ἄριστον οὐδὲν μᾶλλον ἢ εἰ πράττει τις τοῦτο ὅ,τι λάχοι κληρούμενος, <τότε εἰδῆει ἂν αἰρεῖσθαι τὸ ἄριστον>'. 'ἡ ἀνθρώπινη σοφία τὴν ἐπιλογή τοῦ ἀριστοῦ δὲν τὴν γνωρίζει περισσότερο παρά, ἀν κάποιος πραγματοποιήσῃ αὐτὸ τὸ ὁποῖο τοῦ τύχει μετὰ ἀπὸ σύμπτωση, <τότε πιθανόν νὰ γνωρίζει νὰ ἐπιλέγῃ τὸ ἄριστον> '.

11. τῶν συμβουλευομένων ἀνθρώπων: γενική διαιρετική. ἅ τε χρῆ ποιεῖν: πλάγια ἐρώτηση ἀντικείμενο στο προσημαίνουσιν.

13. ὧν ἂν μὴ θέλωσιν ἐπιμελεῖσθαι: οὐ γὰρ ἀνάγκη ἐστὶν αὐτοῖς ἐπιμελεῖσθαι <τούτων> ὧν ἂν μὴ θέλωσι <ἐπιμελεῖσθαι>. Το ὧν εἶναι ἀντικείμενο στο ἐπιμελεῖσθαι, που ἐννοεῖται δύο φορές, τὴν μία εἶναι ὑποκείμενο στο ἀνάγκη ἐστίν, καὶ τὴν ἄλλη ἀντικείμενο στο θέλωσι. Το ὧν εἶναι ἀντικείμενο στο ἐπιμελεῖσθαι που ἐννοεῖται γιὰ δευτέρη φορά. Ἐλξη τοῦ αναφορικοῦ δὲν ὑπάρχει.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Πολλοί μέχρι τώρα έπεισαν πόλεις και μάλιστα εκείνοι που θεωρούνταν ότι ήταν από τους πλέον σοφούς, να ξεκινήσουν πόλεμο εναντίον εκείνων, από τους οποίους αυτοί που πείσθηκαν να κάνουν την επίθεση, σκοτώθηκαν, και πολλοί άνθρωποι αύξησαν την δύναμη και ιδιωτών και πόλεων, από τις οποίες επειδή ακριβώς αυξήθηκε η δύναμή τους υπέστησαν τις μεγαλύτερες καταστροφές. Και πολλοί στους οποίους υπήρχε η δυνατότητα να έχουν συμμάχους με συνέπεια και να ευεργετούν και να ευεργετούνται, αυτούς ακριβώς επειδή θέλησαν να τους χρησιμοποιήσουν πιο πολύ ως υποτελείς παρά ως συμμάχους, τιμωρήθηκαν από τους συγκεκριμένους ανθρώπους. Και σε πολλούς ανθρώπους δεν φάνηκε αρκετό κρατώντας ένα μέρος δυνάμεως να ζουν ευχάριστα, αλλά επειδή εξέφρασαν την επιθυμία να γίνουν εξουσιαστές όλων γενικώς, γι' αυτούς τους λόγους έχασαν κι αυτά που είχαν. Και πολλοί επίσης άνθρωποι αφού απέκτησαν την χρηματική δύναμη που όλοι επιθυμούν, εξ αιτίας αυτής της δύναμης καταστράφηκαν. Έτσι λοιπόν η σοφία των ανθρώπων δεν γνωρίζει καθόλου να επιλέγει το καλύτερο, παρά αν κάποιος με το να δέχεται ό,τι του τύχει, αυτό ακριβώς και κάνει. Και οι θεοί, παιδί μου, που είναι αθάνατοι γνωρίζουν όλα και αυτά που έχουν συμβεί, και τα τωρινά, και ό,τιδήποτε από αυτά τώρα θα προέλθει, και σε όσους από τους ανθρώπους εκείνους οι οποίοι ζητούν την βοήθειά τους, δείξουν ευσπλαχνία, τους φανερώνουν μ σημάδια από πριν ποια πράγματα πρέπει να κάνουν, και ποια δεν πρέπει. Κι αν πάλι δεν θέλουν να βοηθήσουν όλους, δεν είναι καθόλου περίεργο. Διότι δεν είναι αυτοί αναγκασμένοι να φροντίζουν εκείνους που δεν θέλουν.